

DOWN

Ioana Nicolaie este poetă și prozatoare. A câștigat numeroase premii literare. A publicat șapte romane, cinci volume de versuri și unsprezece cărți pentru copii. Romanul *Cartea Reghinei* a fost în 2020 laureat al premiilor Radio România Cultural, Observator Lyceum, Premiul Național de Proză Iași și Premiul Agenția de Carte. *Tot înainte* a fost bestseller Humanitas în 2021 și, în 2022, finalist la Premiul PEN și la Premiile Leibniz. *Pelinul negru*, primul roman din ceea ce critica a numit „trilogia nordului”, a primit Premiul pentru proză al revistei *Ateneu*. *Miezul inimii* a fost bestseller Humanitas. Romanul *Drumul spre Soare-Răsare* a primit Premiul Leibniz pentru Proză în 2025. *Cerul din burtă* și *O pasăre pe sârmă* au avut și ele parte de aprecieri critice entuziaste. Cele cinci volume de versuri ale autoarei au atras, de asemenea, atenția juriilor literare, unele fiind recompensate cu premii, altele fiind traduse în germană, bulgară și suedeză. A publicat nouă cărți pentru copii cu numele ei și alte două cu pseudonimul Robert Ersten. A fost inclusă în treizeci și opt de volume colective românești și în numeroase reviste și antologii străine. Invitată pentru lecturi și conferințe la multe festivaluri naționale și internaționale de literatură. Este membră a Uniunii Scriitorilor din România și a PEN România.

IOANA NICOLAIE

DOWN

HUMANITAS

Lector: Lidia Bodea
Redactor: Iuliana Glăvan
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
DTP: Florina Vasiliu, Dan Dulgheru

Tipărit la Livco Design

© HUMANITAS, 2026

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Nicolae, Ioana
Down / Ioana Nicolae. – București: Humanitas, 2026
ISBN 978-973-50-9376-1
821.135.1

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723.684.194

Lui Cristian, care a ales viața.
Și mamei lui.

I

Când cineva îți sparge pieptul se presupune că găsește o inimă destul de mare ca să poată fi cârpită. O inimă care a bătut, a pompat sânge, l-a sprijinit pe om în tot, de-a ajuns un trup întreg, de sugar întâi, apoi de copil, apoi de tânăr și, la urmă, de bărbat în plină putere, ceea ce eu unul nu cred c-am să fiu vreodată. Căci pieptul meu, ce trebuie desfăcut cât mai curând, poate în dimineața asta, că m-au adus aproape mort și suflu cu tot mai mare greutate, e cum nu se poate mai mic.

— Cât o strachină, nu-l vedeți? a zis mama.

M-ați pus de ieri să-l înfometez, ați zis de ieri că-l luați, că domnul Maher Ayham se ocupă. Să nu-i dau nimic, nici un strop de lapte, să fie pregătit pentru ce urmează, că așa-i procedura. L-ați ținut până seara așa, pe el, care e cel mai mic dintre toți. Și-n loc să-l duceți primul, că era la rând, încă de la șase dimineața am plecat spre Urgență, ce-ați făcut? Ați chemat-o sus pe Cati, fetița care-a venit cu salvarea. Că avea convulsii, că era rău. Dar eu am văzut-o, nu horcăia ca al meu. Nu era vânăta ca al meu. Nu era cât un biberon un pic mai mare, ca al meu. Și nu era deloc ca al meu, părea în toate întreagă, om normal, nu ca al meu.

De-aia ați și luat-o, chiar dacă nu ziceți. Și totul a mers bine, și acum e în partea de sus, de unde începe viața.

Aici stăm noi, condamnații. Sunt peste treizeci de ore de când am ajuns, că nu se mai putea, tot ce încercam să-i dau ca hrană nu-i mai intra în stomac, nu mai sfârșea prin a fi înghițit, ieșea pe bărbie, pe nas. Scoate apoi cu pipeta, fă-l să sufle! Stai cu el, luptă, schimbă-te pe dinăuntru în rană. Răbufnește:

— Ce treabă-i asta, Doamne?

Tot ce mulgeam și mutam în sticlă și sterilizam era degeaba. Să cresc doza aia de furosemid, așa au zis la un control. Și-același lucru mi s-a cerut și la următorul. Iar eu am făcut întocmai, fără să înțeleg. Cât de proastă am putut fi! O îngrămădită, nu altceva, care n-a strigat încă din prima zi, da' de ce copilul meu trăiește cu furosemid? Ce apă se strânge-n el, că-i cât un fular? De ce n-are putere să sugă? De ce înghite cu tot mai mare greutate? Un ceas îi ia să golească un sfert de biberon. Și cea mai mare parte o dă afară, pe bavetă, pe gât. De ce, dacă a trecut de două luni și ne-au dat drumul acasă, n-a suflat nimeni o vorbă?

După săptămânile alea de zăcut în maternitate, el în incubatoare, eu la etajul patru, n-a scris nimeni acolo, pe vreo hârtie, că nu neomul din el e de vină, nici vorbă. Că răul nu-i nici din cauza celor „33 de săptămâni gestaționale“, cum e trecut în foaia medicală. Și nici COVID-ul nu l-ar fi putut afecta, căci nici n-a început, zicea o infirmieră.

— Ne-au închis două luni degeaba, sușotește și acum o asistentă. Ne testează ei ca pe vite, dar e o minciună totul.

Nici în starea de urgență, pe saloanele alea de neonatologie, ea una n-a văzut boala. Și dacă totuși a fost, atunci să fie clar, n-a crăpat nimeni din ea. Ce, ea nu-i știa pe toți amărății ăștia care veneau mai mult morți decât vii și-apoi, mai toți, plecau suflând către casele lor? De fapt, ea ar băga mâna-n foc că nu-i nici un virus.

— Doar ne iau de cobai, trage concluzia. E clar că vor să testeze pe noi niște seruri la care lucrează firmele alea mari. Sunt o grămadă de filmulețe cu trebușoara asta.

E mai, ne topim de cald în salonul cât holul meu de-acasă. Mă tem că micuțul se deshidratează de tot și nici nu-ți dai seama când moare. Trebuie să-l ia! Au înnebunit toți? Ne-au băgat aici și mi-au cerut să nu-i dau nimic de mâncare, că-i foarte grav și trebuie să-l opereze chiar de dimineață. Dar ziua a trecut. După copila cu convulsii, a urmat un băiat de șapte ani care n-ar fi putut scăpa dacă nu erau șoselele libere, acum, că-i stare de alertă pandemică – aia de urgență s-a încheiat pe 15 mai, vinerea trecută. Dar așa a ajuns la el echipajul salvării și l-au adus ca vântul. L-au pus la aparate și l-au suit acolo, sus, unde noi, uite, nu răzbim.

— Ce-i batjocura asta, Doamne? De ce-ai făcut din om neomul?

Nu voiam decât un copil, unul al meu, numai al meu. Ce-i cu pedeapsa asta? Și-acum, când trebuie să-l vezi, Doamne, că-i vânat, și stă mai mult cu ochii închiși, și nici nu mai poate sufla, și eu nu mai dorm de două zile, și nu l-am mai hrănit de la trei noaptea, iar acum e unu, da, ora unu, cum lași să se petreacă asta?

Ieri-dimineață nici nu știu cine a intrat, că-s opt copii aici, toți grav, toți mai aproape sau doar un pic mai departe de moarte.

— Neomul nu se iartă, asta-i! a strigat în gând mama.

Și mie, micului Cristian, mi s-a umplut capul. Nu de ceață, nu de frica în ghem tot mai sugrumător, ci de întristare. Biata mama, uite cât se luptă.

— Știți ce, tocmai îi zice domnului Chirilă, cardiologul, dacă moare, sunteți toți de vină! Mi-ați zis de ieri-dimineață că-l luați, au fost duși patru copii, l-am tot pregătit

de nu mai stă nici treaz; și când i-au băgat cateterul ăla ați văzut că nici n-au avut cum să-l pună. E găurită mânuța asta; și-acum îl lăsați să se ducă?

Aici se oprește și trage aer în piept.

De fapt se surpă, dar numai în cap, că nu mai poate nici ea. Mă topesc încet, uite cum mă sting! Abia am ajuns pe pământ, nici n-am prididit să deschid ochii bine, că trebuie să-i și lipesc, să mi se întărească vinișoarele pe pleoape, și mama să nu se mai poată stăpâni, lume de nimic, oameni de nimic, spitale de măcelărit sugari, ce facem noi? Unde să zburăm, ce avion să găsim, încotro să ne ducem?

Sora mea, gândește mama, Andra, jurnalista, nu știe nici ea ce-i de făcut. Nu-i în stare să rezolve. M-a adus la spital, m-a internat și-a mai rămas o vreme în curte. Apoi i-am scris eu mesaj cu ce să-mi ia de la farmacie. S-a întors cu niște pamperși, apă, unguente. N-am putut coborî până la parter, să le iau, că nu-i voie. Mi le-a trimis prin liftieră. Din locul ăsta, de la etajul patru, să fie clar, nu se poate ieși nici până la trei. Ce până la trei? Nici în salonul vecin nu-i permis. Nici în baia de la capătul celălalt al holului. Doar în asta, de pe colțul cu geam, chiar dacă-i mică și, de la toate nesimțitele, e și murdară. Nu-și șterg urmele de sânge, uită să tragă apa. Nu toate, dar unele parcă ar fi scoase din peșteră. Și-atunci mama pleacă cu soluția de dezinfectat, pulverizează pe colac, șterge bine și butonul pe care apeși pentru apă. Oare o să mă așeze vreodată și pe mine pe un colac? Oare o să pot sta vreodată-n șezut? Oare o să pot rosti vreodată vreo vorbă cu gura asta prea mică și limba care încape greu în ea? Oare o să mă ducă la subsol, nu sus?

— Nu, nu! se împotrivește gândurilor mama. Nu-l las! Nu-i las!

Se prelinge încet pe lângă vasul veceului și, în cea mai mare liniște, plânge în hohote. Ce mă fac? Dacă nu-l duc

nici acum, o să moară. Nu mi-au zis! N-au suflat o vorbă niciodată. Nu l-au luat în evidență încă de la naștere decât cu lucrurile care se mai pot controla. Ce-i grav nu vedem, închidem ochii. Nu ne dăm seama, n-am depistat problema, vă putem externa liniștiți, gata, e timpul să vă duceți acasă. Nu m-au trimis direct la spitalul de pediatrie, cum ar fi fost atâta nevoie.

Legat de treaba cu inima, deși se știa încă din burtă, nu l-au consultat.

— O să fie bine! o aud și acum pe doctorița care mi-a dat scrisoarea medicală. O să crească, o să vedeți, doamna Linu, o să se-ntrezeze, o să fie o mândrețe de băiat, așa cum s-a și arătat, că n-a fost nimeni mai frumos decât el în ziua aia de Crăciun, când a venit pe lume. Și i-au pus căciuliță de moș și l-au arătat tuturor, ca pe-o minune.

— Un kilogram și-un pic mai mult de jumătate? a întrebat asistenta de la nou-născuți. Și-i întreg?

— O jucărie, nu alta! a răspuns medicul de gardă. Ia uitați-vă ce voinic avem în incubatorul ăsta!

Toți încremeneau pentru o clipă.

— E perfect!... Are tot, tot ce-i trebuie, ziceau după asta, și se roteau în jurul pătuțului.

Așa cum eram ascuns sub roșul tivit cu alb, neomul putea să nici nu se vadă. Numai că asistenta a vrut să-mi știe numele și s-a aplecat spre hârtie. A citit nu doar Cristian, ci și ce scria dedesubt, după care m-a mai cercetat o dată. Ce chestie, nici n-ai crede, și-a zis uimită. Dar dacă acolo se vedea negru pe alb, atunci așa era. Și neomul, plin de splendoare, m-a luat în primire.

— Să-i faceți control la cardiolog! E important! a zis doctorița care mi-a dat drumul din maternitate. Mulți prematuri au probleme care trebuie descoperite.

Și-a rostit totul calm, fără să-i tremure vocea.

Dacă nu mă văzuse nici un cardiolog în astea două luni de incubator, atunci eram mai degrabă sănătos decât bolnav. Ei, doctorii din maternitate, se spălau pe mâini. N-aveau vină pentru ce-avea să fie descoperit mai departe. Adică lucrul care trebuia urgent aflat.

— Luați numărul ăsta de telefon, a spus doctorița la sfârșit. Încercați să faceți programare chiar azi. V-am zis, poate are vreun defect, ceva.

Abia după ce-s făcute investigațiile astea, să fiu dus, pentru evaluare, și la alți doctori.

— La orelist, că poate nu aude. La oftalmolog, că vede, dar nu se știe ce acuitate vizuală are; oricum vederea se clarifică mai târziu. La neurolog, asta neapărat, că la RMN-ul ăla fetal nativ erau lucruri îngrijorătoare.

Deși în timp o să-și dea mama seama de toate.

Mama ascultă, da, da, o să se ocupe. Acum însă abia aștepta să iasă din locul ăla, că i-au ajuns două luni de închisoare. Ce bine că crescusem la două kilograme și jumătate și-au putut să mă scoată din incubator.

Asta se întâmpla în martie. Acum e mai și a trebuit să ne internăm din nou în spital. De urgență. Au trecut mai mult de douăzeci și patru de ore, iar mama vorbește singură:

— N-au zis nimic, cum au putut? M-au scos din maternitate fără să-mi spună că băiețelul ăsta, cât o căciuliță de sărbătoare, poate-n orice clipă să moară. Nu pentru că-i neom, asta mai treacă-meargă, lucrurile pot urma o cale bună.

Unii ca mine, știe mama, că a citit luni de zile numai despre asta, ajung să-și termine și studiile. A găsit niște articole despre câțiva care au intrat și la facultate. Or ea e convinsă că eu sunt mai puternic ca oricare dintre ei. Uite, câți ar fi reușit să țină biberonul în gură, să